סימפאזיום איבער איד. ביכער און שרייבער

אידישער ביכער חודש — די שטעלונגען פון ביאליק, חיים גרינבערג און י. ענטין צו איד.

מארגן (פרייט.) 8.45 אוונט

פרץ-זאל

אויפו. פארום פון איד. קולט. געז. איינטריט — פרייע זאמ

זון אויפגאנג — 7.34
זון אונטערגאנג — 4.49

וועטער: טיילווייז וואלקענדיק, קיל.

Largest Circulation
of any Newspaper entering Jewish Homes in Western Canada.

דאס אידישע ווארט

THE GATEWAY OF THE WEST

The Israelite Daily Press

מער פארשפרייט
אין די אידישע היימען פון מערב קאנאדע ווי אלע אנדערע אידישע און ענגלישע צייטונגען צוזאמען

Vol. 21, No. 254. Thursday Nov. 12, 1931. | Published Daily except Saturday and Sunday. ערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג | דאנערשטאג כ' כסלו, תרצ"ב.

ערנסטע אנטי-אידישע ראיאטן אין ווילנע

אנטיסעמיטישע סטודענטן, ארויסגעהאלפן פון המון, אטאקירן אידישע הייזער און געשעפטן און באפאלן ארימע איד. קווארטאלן

16 אידישע סטודענטן פארוואונדעט און פיר ניט-אידישע, איינער פון די לעצטע שטערבלאך. — דר. מ. וויינרייך, פארזיצער פון אידישן וויסנשאפטלאכן אינסטיטוט, ערנסט פארוואונדעט אין רעכטן אויג. — אין ווארשע איז עטוואס רואיקער, אבער אטאקעס אויף אידישע סטודענטן האלטן נאך אן

שפאלטונג מיט "הדסה" אויסגעמידן ביי אמעריקאנער ציוניסטישער קאנווענשאן אינם לעצטן מאמענט

קאנווענשאן געשלאסן אין אויסערלאכער אחדות. — הדסה שניידט בייטראג פאר ארגאניזאציע אויס פראטעסט

ארב. פארטיי קאנדידאט דערוויילט פאר מעיאר פון עדמאנטאן

(ספעצ. צו ד. א. וו. פון א. הענסאן)

עדמאנטאן, אלטא., נאוו. 12.— די קאנדידאט ...

אנב-אורחא
פון מארק

...

קלענערע ארבעטס-לאזיקייט אין ענגלאנד

לאנדאן, נאוו. 11. — די צאל ארבעטסלאזע אין ענגלאנד דעם צווייטן נאוועמבער, איז געווען, צוזוי מיליאן 710 טויזנט און 944. דאס איז א פארקלענערונג אויף 15,148 אין א וואך צייט, לויט א באקאנטמאכונג דא נעבטן.

זינט אנפאנג אקטאבער מאנאט איז די צאל ארבעטסלאזע פארקלענערט געווארן יעדע וואך.

קאנצערט און בילד דעצ. 6טן

דער מוטער פאראיין פון דער ארבעטער רינג פרייהייט טעמפל שול בעט אונז צו מעלדן, אז זיי ארגאנזירן א קאנצערט און מאגווי בילד אויף זונטאג, דעם 6טן דעצעמבער אין פעלעס טעאטער. פריינטלאכע ארגאניזאציעס זיינען געבעטן צו האלטן פריי יענעם אוונט.

ביים ארב. רינג פארום קום. זונטאג

מען בעט אונז צו מעלדן, אז אנשטאט מ. בלאשטיין וועט דער פארום פונם ארב. רינג קומענדיקן זונטאג אדרעסירט ווערן פון ה' לעסטער, איבער "ענגלישע און אמעריקאנער קלאסיקער", 2.30 נ. מ. אין פרייהייט טעמפל.

מאטאר סטרייק אין ארץ ישראל פארענדיקט

ירושלים, נאוו. 12 (איטא).— פאר האלבער נאכט נעכטן איז דער אלגעמיינער מאטאר-סטרייק אין ארץ ישראל צוריקגערופן געווארן ...

י. מ. ה. א. עפנט מיט-גלידערשאפט קאמפיין

זונטאג, דעם 7טן נאוועמבער האט י. מ. ה. א. אנגעפאנגען איר מיטגלידערשאפט קאמפיין. די ארגאניזאציע בעט די קאאפעראציע פון אלע אידישע יונגעלייט אין וויניפעג.

יעדער איינער וועלכער וויל ווערן אן אקטיווער מיטגליד פון דער י. מ. ה. א. אסאסיאיישאן, זאל זיך ווענדן צו מר. ר. סאלאמאן אין די קלוב צימערן, 987½ מיין סטריט.

די מאטא פון דעם איצטיקן קאמפיין איז: "א גרעסערע און בעסערע י. מ. ה. א."

מזל טוב

א טאכטער געבארן צו מר. און מרס. ש. דאקטעראוו, פלאמעס, מאנ., מוטער און קינד אין גוטן צושטאנד אין דזשענעראל האספיטאל.

יאפאן שיקט נאך טרופן קיין מאנדזשוריע

טאקיא, נאוו. 12.— אימפעראטאר היראשיטא האט באפוילן ארויסצושיקן נאך א בריגאדע געמישטע טרופן און פיר צעשטערער שיפן קיין מאנדזשוריע ...

ל. סטאון, איינגטימער פון סטאונס רעסטאראן, געטויט אין עקסידענט

ביהון געפונען געווארן שולדיק אין ווייניקער ערנסטער קלאגע

בריטישע רעגירונג קריגט מערהייט פון 369 שטימען

... די אפשטימונג איז געווען איבער א פארשלאג פון דער רעגירונג מען זאל איר אפגעבן די צייט באשטימט פאר בילס פון פריוואטע מיטגלידער. פאר דעם פארשלאג האבן געשטימט 378, בעת קעגן אים האבן געשטימט בלויז די 9 לינקע מיטגלידער פון דער ארבעטער פארטיי. די איבעריקע ארב. פארטיי מיטגלידער האבן ניט געשטימט.

איד. ארבעטער ווערן אפגעזאגט פון פוילישער מלוכה פאבריק

ווארשע, נאוו. 12 (איטא).— די אנטיסעמיטישע פאליטיק, וואס ווערט אנגעפירט אין די פוילישע מלוכה-פאבריקן, האט זיך איצט בולט ארויסגעוויזן ביי א רעדוקציע פון ארבעטער, וואס איז געמאכט געווארן אין דער מלוכה'שער טאבאק פאבריק אין גראדנע. פון די 50 ארבעטער וואס זיינען איצט אפגעזאגט געווארן פון זייערע שטעלעס, זיינען 42 אידן.

THE ISRAELITE PRESS

The only Jewish News paper in Western Canada

אידישע ווארט

Office and Place of Business: Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave., E.
Published daily except Saturday and Sunday.
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA.

Subscription: $6.00 per year.
WINNIPEG — MANITOBA
Established 1910 Phones: 55 409—52 213

דער טור פאר'ן בית-יתומים

קיינער שאצט נית אונטער די איצטיקע שווערע עקאנאמישע לאגע פון דער אידישער באפעלקערונג אין מערב קאנאדע, באזונדערס אין דער פראווינץ, וואו די הויפט הונגה ווערט געצויגן דירעקטער פונם פארמער, און וואו דעם פארמערס שווערע לאגע האט זיך אויף א מער דירעקטן אופן אפגערופן אויף דעם מצב פון דעם שטאטיקן און שטעטלדיקן אידישן הענדלער און געשעפטסמאן.

קיינער שעצט עס נית אונטער, — נית אפילו די פארוואלטונג פון מערב קאנאדער בית יתומים און דער סופעראינטענדענט, וועלכער האט זיך איצט ארויסגעלאזן אויף א טור איבער דער וועסט אין די אינטערעסן פונם אנשטאלט. אדרבא קיינמאל איז נאך א טור פון דעם אנשטאלט נית אונטערגענומען געווארן מיט אזוי ווייניק חשק, ווי דאס מאל.

ס'איז אבער דא געווען די לאגע פון א טאטן וועמעס קינדער זיינען אין געפאר פון הונגער, און דאס טרייבט אים מיט אייזערנע צוואנגען צו גיין טאן די אומאנגענעמסטע ארבעט פאר א שטיקל ברויט פאר זיינע קינדער, אדער גאר דערנידעריקן זיך צו גיין צו א צדקה אנשטאלט.

דער בית יתומים פארוואלטונג זיינען אנפארטרויט געווארן איבער הונדערט אידישע קינדער, איינשליסנדיק א צאל קליינע עופה"לאך, וואס האבן נית קיין אנדערע טאטעס און מאמעס וואס זאלן זיי באשיצן, אויסער דער גאנצער אידישער באפעלקערונג, דורך זייערע פארטרעטער. וואס זשע זאלן די דאזיקע פארטרעטער אנדערש טאן אין צייט פון נויט, ווי צו ווענדן זיך צו דער אידישער באפעלקערונג און אפעלירן צו איר פליכטבאוואוסטזיין?

די אידישע באפעלקערונג בכלל שטייט נית אין דירעקטער באריהרונג מיט דעם אנשטאלט, און קאן דערפאר אונטערן דרוק פון אייגענע צרות פארבויגן די פליכטן צו די יתומים. דאס האט יעדער טאקע פאסירט אינם משך פון לעצטן יאר, מיטן רעזולטאט, אז דער בית יתומים האט אנגעהויבן פלאנטערן זיך אין א נעץ פון חובות, וואס דראען דעם וואוילזיין פון די איבער הונדערט קינדער וואס זיינען אנפארטרויט צו זיין איפזיכט, און דער סאמע עקזיסטענץ פון דעם אנשטאלט.

איז עס דער הזב פון דער בית-יתומים פארוואלטונג, וואס שטייט אין דירעקטער באריהרונג מיט דער לאגע, צו קומען צו די אמת'ע טאטעס און מאמעס פון די יתומים, — דער אידישער באפעלקערונג,— און זיי קלאר מאכן די לאגע און דערמאנען זיי אן זייערע פליכטן.

און ווען זיי וועלן זיי באגרייפן די לאגע און זיי וועלן פארשטיין אז קיין אנדער הילף, אויסער זייערער, איז ניטא, דאן וועלן זיי מוזן באהאנדלען די יתומים ווי זייערע אייגענע קינדער: טיילן זיך מיט זיי מיטן לעצטן; ארויסרייסן אפילו דעם אייגענעם ביסן פון מויל, אבי די קינדער זאלן נית דארפן ליידן.

דער יערלאכער באריכט פונם מערב קאנאדער בית-יתומים, אפגעגעבן מיט איניקע וואכן צוריק, האט קלאר געצייגט, אז דאס זיינען געווען די "קאונטרי" אידן וואס זיינען געווען הינטערשטעליק אין זייערע ביישטייערונגען, וואס האט דערפירט דעם אנשטאלט צו זיין קריטישן מצב. וויניפעגער אידן האבן פאר דעם יאר, נית געקוקט אויף די שווערע צייטן, דוקא בייגעטראגן מער ווי זייער חלק.

ווילן מיר דערמיט נית מאכן קיין אויסרייד צו די "קאונטרי" אידן, אדער אויף וועלכן ס'איז אופן אוועקשטעלן די וויניפעגער אידן אויף א העכערער מדרגה. מיר ווייסן גאנץ גוט, אז די אידן פון דער פראווינץ שטייען להלוטין נית אפ אין זייער ברייטהארציקייט און פליכטבאוואוסטזיין פון די וויניפעגער, און ס'איז אונז בכלל דערווידער די פארטיילונג פון דער מערב קאנאדער אידישער משפחה אויף "מיר" און "זיי".

ס'איז בלויז געווען א צופאל: די וויניפעגער אידן, וואס שטייען נעענטער צו דעם אנשטאלט זיינען לייכטער באוואויגן געווארן צו פארשטיין זיין לאגע. און מיר ווילן בלויז זאגן, אז אונטער די איצטיקע באדינגונגען איז אוממעגלאך פאר די בית-יתומים טוער צו ווענדן זיך ווידער צו די וויניפעגער אידן נאך הילף. באזונדערס נאכדעם ווי ס'איז דא ערשט דורכגעפירט געווארן דער "פעדעריישעד בודזשעט" קאמפיין: די ארימקייט אויף דער אידישער גאס אין וויניפעג ביי איצטיקן מאמענט איז זיכער נית קלענער, ווי אין דער וועסט.

די אויפגאבע פון דעם שליח פון בית-יתומים איז אזוי צו ברייננגען אויף זיין טור צו א נאענטער באריהרונג צווישן די מערב קאנאדער אידן און זייערע עלטערנלאזע קינדער. און ווען זיי וועלן באגרייפן די לאגע און דערזעען קלאר זייערע פליכטן, זיינען מיר זיכער, אז זיי וועלן מאכן די געהעריקע אנשטרייגונג די דאזיקע פליכטן צו דערפילן.

די אימפעריאלע קאנפערענץ

דער גרויסער זיג פון דער נאציאנאלער רעגירונג, און פון דער קאנסערוואטיווער פארטיי אין ענגלאנד באזונדערס, האט אויסגעשטאטעט די בינע פאר דער נייער אימפעריאלער עקאנאמישער קאנפערענץ, וואס וועט פארקומען אויף קאנאדעס איינלאדונג אין אטאווא. פרעמיער מאקדאנאלד האט אנאנסירט, אז די קאנפערענץ וועט פארקומען ווארשיינלאך ביים מיטן פונם קומענדיקן יולי.

די אימפעריאלע קאנפערענץ אין לאנדאן מיט איבער א יאר צוריק איז דורכגעפאלן א דאנק דעם, וואס דארטן האבן זיך באגעגנט צוויי סותר'דיקע אנשויאונגען: פון איין זייט די פראטעקציאניסטישע דאמיניאנס, און, פון דער צווייטער זייט, בריטאניע מיט איר פרייען האנדל. ווען פרעמיער בענעט פון קאנאדע האט געמאכט זיין פארשלאג פון פראטעקציע פאר דער גאנצער אימפעריע און פארצוג טאריפן אין דער אימפעריע, האט די בריטישע ארבעטער רעגירונג דעם פארשלאג אנגענומען מיט חוזק, און דזש. ה. טאמאס, דאן, פונקט ווי איצט, דער דאמיניאן מיניסטער, האט דעם פארשלאג באצייכנט ווי "האמבאג", פלאפלעריי, — א באמערקונג פון וועלכער אונזער פרעמיער האט זיך אגב מיט רעכט שטארק באליידיקט.

אבער דזש. ה. טאמאס איז שוין איצט אן אנדערער. ער וועט שוין מער דאס נית אנרופן "פלאפלעריי", ווייל ער אליין האט איצט וואל קאמפיין פארטיידיקט טאריפן, — די זעלבע טאריפן, וואס זיינען פריער פאר אים געווען "האמבאג". איצט וועט ער שוין קאנען זיצן ביי איין טיש מיט פרעמיער בענעט און אויסהערן ערנסט זיינע פארשלאגן.

די אימפעריאלע קאנפערענץ, וואס האט געזאלט אפמאכן פארן דורכפאל פון דער פאראיאריקער, האט מען געפלאנט צו פאררופן נאך לעצטן יולי. אבער דאן האט נאך געהערשט אן ארבעטער רעגירונג אין ענגלאנד, אין וועלכער ראמזי מאקדאנאלד און דזש. ה. טאמאס זיינען געווען קעגן טאריפן. ערשט איצט, מיטן זיג פון די קאנסערוואטיוון און דעם פראטעקציאניסטישן פרינציפ אין ענגלאנד, האט זיך געשאפן די מעגלאכקייט פאר ענגלאנד צוזאמענצורעדן זיך מיטן קאנאדער פרעמיער און מיט די איבעריקע פראטעקציאניסטישע דאמיניאנס

ד״ר א. שוואדראנס קאלעקציע

פון נחום כיניטש

אין דער ירושלים'ער נאציאנאלער אוניווערסיטעט-ביבליאטעק געפינט זיך א גרויסע קאלעקציע פון אידישע ארטאגראפן און בילדער וועלכע ס'האט אין משך פון 32 יאר צייט געזאמלט דר. אברהם שוואדראן. אט די גרויסע ווערטפולע קאלעקציע האט דער געערטער דאקטאר אוועקגעשיינקט דער נאציאנאלער ביבליאטעק. דארטן קאן מען טרעפן אנטיקן, וואונדערבארע זאכן, כתב יד'ן, פארטרעטן פון פארשיידענע גדולים פארשטייער פון דורות און עפאכן, די צאל פון ארטאגראפן דערגרייכט ביי היינטיקן טאג ביז ארום 4,000 און 2,000 פארטרעטן פון די גרעסטע אידן אין פארשיידענע לענדער פאר די לעצטע 400 יאר.

וועגן אינהאלט און ספעציעלן געשמאק פון דער זאמלונג, איר נויטווענדיקייט און וויכטיקייט איז כדאי צו ציטירן די מיינונג פון דעם באוואוסטן אידיש - דייטשן שרייבער סטעפאן צווייג: "די ארטאגראפן וועלט ווערט נית געזעען מיט די אויגן, עס איז נית פילבאר. מען פילט דאס נאר דורך דער פארשטעלונגס קראפט. ווען דער חוש פון טיפזיניקן געפיל נעמט דורך די בלעטער אלס זעבארע איבערבלייבעניש פון אומשטערבלאכע, אלס פילבארע טריט פון א גרויסן יש, נאר דאן קאן דערגרייכן צו אונז פון די טויטע בריוו און בלעטער א קלאנג פון א גייסטיקן לעבן".

די זאמלונג פארמאגט א גרויסן אינערלאכן דערציערישן ווערט און א קולטורעל פאליטישן כלפי-חוץ — אויסערלאך. אן אויסשטעלונג פון אזא סארט גאנצער קאלעקציע, דינט פאר אונז און פאר דער גאנצער וועלט ווי א פאנטעאן פון די בעסטע חשוב'סטע מענשן פון פאלק: זעט וועמען מיר האבן ארויסגעגעבן! א זאלמונג פון בילדער—רעדט אן און פאר זיך אליין, דא רעדט די פערזענלאכקייט אליין.

כדי צו געבן א באגריף וועגן דעם אינהאלט און פארנעם פון דער גרויסער זאמלונג איז גענוג אנצוצייגן באטש אויף א קליינער, צאל נעמען-פערזענלאכקייטן פון דער גרויסער סעריע ארטאגראפן וועלכע געפינען זיך אין דער ירושלים'ער נאציאנאלער ביבליאטעק ווי פון: ר' נתן אדלער, ר' יונתן אייבשוץ, ר' עקיבא אייגער, קורט אייזנער, דער ווילנער גאון, אנטקאלסקי, נ. ה. אימבער, ר' אהרן טשערנאבילער, לודוויג בערנע, לארד ביקאנספילד, זיין פאטער יצחק דיזראעלי, פראפ. גרעץ, טעאדאר הערצל, פראפ. הערמאן וואמבערי, לודוויג זאמענהאף (דערפינדער פון עספעראנטא), וועלוועלע ערנקראנץ (זבארזשער), יהושע העשל אפטער, הערמאן קאהאן — פילאזאף, אד"ם הכהן לעווענסאן, ר' לוי יצחק בערדיטשעווער, יצחק בער לעווענסאן, ר' משה פיים לוצאטי (רמח"ל, שמואל דוד לוצאטי (שד"ל), לואידזשי לוצאטי, פערדינאנד לאסאל, ראזא לוקסעמבורג, קארל מארקס, מענדעלע מוכר ספרים, משה מענדלסאן און זיין טאכטער דאראטי (שלעגלם פרוי) און הענריעטא, זיין אייניקל, פעליקס מענדלסאן בערטאלדי — קאמפאזיטאר, זיגפריד מארקוס (אויטאמאביל ערפינדער), ר' משה סופר (חתם סופר), חיים זעליק סלאנימסקי, נחום סאקאלאוו, פרץ סמאלענסקי, לודוויג פיליפסאן, לעאן און שמחה פינסקער, יוסף פערל, י. ל. פרץ, ל. צונץ, ר' יוסף קארא (מחבר פון שולחן ערוך), גבריאל רייסער, ר' חיים בר' שמחה הכהן ראפאפארט, וועלכער האט זיך מתוכח געווען מיט די פראנקיסטן; אנטאן רובינשטיין, משה שטיינשטיינדער, ארטור שניצלער, שלום-עליכם, ר' שניאור זלמן-ליאדיער, מ. מ. דאליצקי, א. קאנשטאם, ר' שמערל נח שנייערסאן, דער מייטשעטער עילוי (ר' שלמה פאליאטשעק), ראטענוי, נארדוי, פראפ. פרויד, י. ל. גארדאן, איינשטיין, ליבערמאן, א. וואסערמאן, סארא בערנארד, בן-יהודה, קאמינער און נאך פיל אנדערע וועמען מ'קאן נית אויסרעכענען אין א צייטונגס ארטיקל צוליב מאנגל אין פלאץ.

זייער אינטערעסאנט איז היינריך היינעס א בריוו צו זיין חבר, משה מאזער, פון יאר 1826, וואו צווישן פארשיידענעם שרייבט ער פאלגנדיקעס: "איך באדויער זייער מיין שמד, ניט געזעג וואס מיין לאגע האט זיך ניט פארבעסערט, נאר אזוי ווי צו להכעיס לייד איך גראדע יעצט נאך מער ווי פריער. מ'זידלט מיך אויף טריט און שריט אנרופנדיק יודע, יודע! עס געפינען זיך נאך יעצט הונדערטער בריוו פון גדולי ישראל אין פריוואטע הענט, בריוו

JEWISH NATIONAL AND UNIVERSITY LIBRARY
Jerusalem, P.O. Box 36 M. Sh.
Palestine

די פוילישע רעגירונג באפעלט צו רעארגאניזירן די אידישע קהלות אין פוילן

א בריוו פון פוילן

פון מ. מאזעס

די "איטא" האט שוין טעלעגראפיש מיטגעטיילט וועגן א נייער פארארדענונג וואס איז פארעפנטלאכט געווארן דורכן פוילישן בילדונגס מיניסטער, וועלכע פירן איין א געוויסע ארדענונג אין נארמאליזירן דעם עטאט-אפצאל אין די אידישע קהלות, די פארארדענונג נארמאליזירט אויך די אפצאלונגען ...

("איטא").

פייער

(א שרעקלאכע מעשה)

פון אסקאר פאן שולצע

אונזערע זיידעס און באבעס פלעגן זאגן, אז מיט פייער טאר מען זיך נית שפילן. דאס איז אן אמת, וואס קיינער פון אונז דארף קיינמאל נית פארגעסן. בפרט א שיינע פרוי, ווען זי ווייסט אז אירע אויגן גלעטן דאס הארץ פון א מאן און דער שמייכל פון די ליפן רופט און וועקט דאס בלוט.

...

(שלוס אויף זייט 3)

שרייבן פון רעכטס צו לינקס איז דער נאטירלאכער וועג

עקספערימענטן באווייזן אז עס איז לייכטער צו שרייבן רעכטס צו לינקס ווי פארקערט.

עס איז אלעמען באוואוסט אז א סך שפראכן ווערן געשריבן פון רעכטס צו לינקס און א סך אנדערע פארקערט. כמעט אלע אייראפעאישע שפראכן באנוצן א שריפט וואס גייט פון לינקס צו רעכטס. איצט פרעגן פילא...

(פארטזעצונג)

פאַרפייניקט איר געליבטן צום טויט פאַר פאַרראַט

פון י. ראָזמאַן

די דאָזיקע געשיכטע האָט פּאַסירט אין 1833 אין פעטערבורג, די געוועזענע הויפּט שטאָט פון רוסלאַנד, וואָס טראָגט איצט דעם נאָמען לענינגראַד. צו יענער צייט האָט אין די דאָמאַלסטדיקע הויכע רוסישע קרייזן געקאָכט מיט אַ געוויסער בילד־שיינער פרוי, וועמען מען האָט גערופן "די רויטע קראַכאָוויצע" און וועלכע האָט געשפּילט אַ גוואַלדיקע ראָלע, צווישן דער אריסטאָקראַטישער און מיליטעדישער יוגנט.

"רויטע קראַכאָוויצע" האָט מען זי גערופן דערפאַר, וואָס זי האָט אַלע מאָל געטראָגן קליידער פון אַ רויטן, אָדער האַלב רויטן קאָליר און אירע רויטע אָנצוגן האָבן זי נאָך אַ סך שעד נער געמאַכט. די יוגנט איז אייגנ־פאַך משוגע געווען פאַר איר; צענדליקער יונגעלייט האָבן זיך איר יעדן טאָג דערקלערט אין ליבע, גרייט געווען צו שטאַרבן פאַר איר און צווישען אירע פאַרערער זיינען אויך געווען קינדער פון גראַפן, פירשטן און מולטי מיליאָנערן.

ווער די זעלטן שיינע פרוי איז געווען, פון וואַנען זי איז געקומען, פון וועלכער נאַציאָן זי האָט אָפּגעשטאַמט — דאָס האָט קיינער ניט געוואוסט און מען האָט דאָס קיינמאָל ניט אויסגעפונען. בערעדט פון דעם איז אַלע הויפּט שפּאַרכן פון אייראָפּע, רוסיע, אַזיע, גוט ווי דייטש, פראַנצויזיש, ענגליש, שפּאַניש און איטאַליענישן. אייניקע האָבן באַהויפּטעט אַז זי איז אַ שפּאַניערן, אַנדערע — אַז זי איז פון אַ פינף יאָר מיט מערק־ווירדיק באַקאַנטע געזעלשאַפט־פרויען. די פרוי האָט מיך דערקאָנט און וואָרנט באַגריסט. אַ טראַגישער טרויער איז געווען אויס־נעגאַנגען אויף איר פּנים. מיר האָבן רעדט ווענן אַלץ, נאָר ניט ווענן יענעם ווייטער אין די בערג פון נאַרוועגיען.

איך בין זיכער, אַז זי האָט מער פיינמאָל ניט געשפּילט מיט פייער...

ביי נאַט שווער איך אייך דאָס איך האָב דערפון ניט געוואוסט.

אַ הויכער געשריי האָט אַרויסגעפלאַצט פון זיין בּרוסט, ווי פון אַ בליץ געטראָפן אין אַן צוריקגעשפּרונגען און אַן אַן אַנדערע אַטמענדיק אָנגעשפּאַרט אַן אַ בוים.

— דו האָסט דערפון ניט געוואוסט — האָ טער האַפּונגסלאָז געשטאַמלט.

— אַ, הייליקער גאָט, דאָן האָט מען אונז ביידע שענדלאַך באַטראָגן.

דער שטאַרקער מאַן האָט זיך קוים געקאָנט איינהאַלטן, די דאָזיקע אַנטדעקונג האָט אים געמאַכט ווילד, און ער האָט זיפצנדיק פאַרשטעלט זיין געזיכט מיט די הענט.

זי האָט ני טגעוואוסט, האָט ער שטיל געקרעכצט.

ווי באַטויבט האָט מיריאַנאַ געקוקט אויף אים, זי האָט זיין אויפרעגונג און זיינע רעטזעלהאַפטע ווערטער ניט געקאָנט פאַרשטיין און אין אירע אויערן האָט עס אימער ווידער געקלונגען.

— דו ביזט מיין ווייב!

ניין, זי וועט בעסער שטאַרבן אַלס צו באַלאַנגען צו אים און בלאָס ווערן דיק האָט זי געקוקט אויף דעם דאָזיקן שרעקלאַך מאַן.

אַטענאַסיאָס האָט זיך מיט גוואַלד באַהערשט, זיין געזיכט האָט ווי פאַרשטיינערט אויסגעזען און ער האָט לאַנגזאַם צוגענאַנגען צו איר.

(פאַרטזעצונג קומט)

פייער

(שלום פון זייט 2)

מיט אַ מאַרגן צוג, און פאַרשוואונדן אויף אייביק.

מיסעס פעני טאַמסאָן האָט איך געטראָפן זעקס יאָר שפּעטער אין לידס, ביים באַרן, מיט אַ וואונדערשיין קינד פון אַ פינף יאָר מיט מערק־ווירדיק באַקאַנטע געזיכטסציגע. די פרוי האָט מיך דערקאָנט און וואָרנט באַגריסט. אַ טראַגישער טרויער איז געווען אויס־נעגאַנגען אויף איר פּנים. מיר האָבן רעדט ווענן אַלץ, נאָר ניט ווענן יענעם ווייטער אין די בערג פון נאָרוועגיען.

איך בין זיכער, אַז זי האָט מער פיינמאָל ניט געשפּילט מיט פייער...

דויערט וואָס ער האָט ניט זיין פּאַטאָגראַפישן אַפּאַראַט, ער וואָלט גערן געוואָלט אַראָפּנעמען אַ בילד פון דעם קאַפּיטאַן.

— איך וואָלט וועלן האָבן אַזאַ אַפּאַראַט, דאָס וואָלט מיר פאַרשאַפט פאַרגעניגן, קאָנט איר מיר ניט צושיקן אייניעם פון בערלין?

ער האָט אויסגעריסן אַ בלאַט פון זיין נאָטיץ ביכל און ער האָט אויף דעם אָנגעשריבן זיין אַדרעס און ער האָט עס דערלאַנגט דעם געפאַנגענעם.

— אויף דעם דאָזיקן אַדרעס קאָנט איר שיקן דעם אַפּאַראַט — האָט ער געזאָגט — דער דאָזיקער מאַן וואוינט אין געווען איינער פון מיין באַנדע, ער איז מיר געבליבן טריי און אויף אים קאָן אי זיך פאַרלאָזן.

ער האָט אים געוואָלט געבן אויף צו קויפן דעם דאָזיקן אַפּאַראַט, אָבער דער געפאַנגענער האָט עס צוריקגעוויזן.

אַטאַנאַסיאָס האָט פאַרשריבן דעם אַדרעס און נאָמען פון יעדן איינעם פון די געפאַנגענע, אום צו וויסן וואו זיי צו באַזוכן, ווען ער וועט אַמאָל זיין אין דייטשלאַנד.

— איצט וועלן מיר דעם שאַרש פאַרזעצן — האָט דער קאַפּיטאַן געזאָגט פריינטלאַך — מיר מוזן קומען הקנט אויף דעם באַשטימטן פּלאַץ וואו מען וועט מיר בריינגען דאָס אויס לייז געלט.

פיר פון די קרעפטיקסטע באַנדיטן האָבן זיך בײַ די זייט באַוואַפנט אין אויף דער קאַפּיטאַן האָט זיך צוגעגרייט פאַר דעם דאָזיקן וויכטיקן כאַרש.

ווען מען איז פאַרטיק געוואָרן צו גיין האָט זיין בליק פאַרשנד אַרומגעשוועבט אַרום די געפאַנגענע און דאַן איז ער פּלוצלונג פאַרשוואונדן געוואָרן.

קוים איז ער אייניקע שריט אָפּגעגאַנגען האָט ער דערזען מיריאַנאַן לינגרדיק אָנגעשפּאַרט לעבן אַ בוים.

איבער אירע בלאַסע באַקן האָט זיך לאַנגזאַם געקייקלט טרערן נאָך טרערן, די האָט זיך דאָ אַראָבגערן אין דער אייזאַמקייט פון וואַלד, אום צו קאָנען זיך אויסוויינען.

זיין בליק האָט פינסטער גערוט אויף דער שיינער מיידל און זיין געשטאַלט האָט ווי אין דעם הייסטן פיער געריעטערט.

— דו וויינסט מיריאַנאַ? — האָט עס פאַרשטיקט געקלונגען פון זיין מויל און זיינע אויגן האָבן פון מיטלייד גערוט אויף איר בלאַסן געזיכט.

זי האָט אויפגעהויבן אירע פייכטע אויגן און זי האָט בעטנד געקוקט אויף אים.

— אַטאַנאַסיאָס — האָט זי געשטאַמלט — איך ווילט הייגט אַלע געפאַנגענע באַפרייען, נאָר אונז ביידע ניט.

— אַ, הער, וואַרום ווילט איר אונז ניט באַפרייען?

זיין געזיכט האָט זיך פאַרפינסטערט און ער האָט אָפּגעקערט דעם קאָפּ אַן אַ זייט אַזוי ווי ער וואָלט איר יאָמער ניט וועלן הערן.

— אַטאַנאַסיאָס — האָט זי ריי־רענד פאַרגעזעצט, זעענדיק דאָס ער ענטפערט ניט — וואָס האָט איר דער־פון, ווען איר האַלט אונז ביידן געפאַנגען? מיר זיינען דאָך אויף אַ לאַסט, לאָזט אונז פריי אַזוי ווי איר טוט מיט די אַנדערע געפאַנגענע.

— ניין, דו און ער מוזן דאָ בלייבן, איך לאָז אייך ניט פריי, האָט ער אויסגערופן אין ווילדן צאָרן.

מיריאַנאַ האָט האַרצרייסנד געוויינט . . .

אַטאַנאַסיאָס, ווען איר ווילט מיר ניט באַפרייען, דאַן לאָזט אַמווייניקסטן פריי דעם איידעלן יונגן קינסטלער, וועלכער איז אַזוי אומגליקלאַך.

מיט אַ קורצער צייט צוריק האָט ער באַגראָבן זיין הייס געליבטע, יונגע פרוי און דער טרויער הערט נאָך איצט ניט אויף צו זיין אויף אויף זיין איידעלער נשמה.

— האָט אַמווייניקסטנס מיטלייד מיט אים, ער וועט גיין צו גרונד אין אייער געפאַנגענשאַפט.

— ער איז אַ גרויסער, נאַטורבאַ־נאַבטער קינסטלער — האָט די יונגע מיידל צוגעלייגט און אירע אויגן האָבן געשטראַלט, — מען רופט אים: דער אונגאַרישער פידל קינסטלער.

אַטאַנאַסיאָס האָט זיך ווידער אומ־געקערט צו איר און באַמערקנדיק ווי אירע אויגן לייכטן, האָט ער פול מיט האַס געזאָגט:

— וואָס קימערט מיר וואָס די נאַ־ראַנים רופן אים דער פידל קענג, איך וויל ניט אַז דו האַלסט פון אים ריידן.

— ער בלייבט מיין געפאַנגענער, דיין בעטן פאַר אים וועט דיר קיין גוטן ניט ברייגגען, איך וועל אים ניט באַפרייען.

— דו בראָלסט מיר דאַנקבאַר צו זיין וואָס איך האַלט אים דאָ, זאָגסט וואָלסטו דאָך ניט אויסגעהאַלטן ווען דו זאָלסט אים ניט זעען, איז ער ניט דיין געליבטער?

— אַטאַנאַסיאָס! — האָט די יונגע מיידל אויסגעשריען און אַ טונ־קעלע רויטקייט האָט באַפאַרבט איר געזיכט, — קאַרלאָ פעלעטי איז ניט מיין געליבטער.

— דער נאַטור באַגאַבטער קינסט־לער שטייט העכער פון מיר און נאָר אויסמיטלייד האָט ער באַשלאָסן מיך צו באַשיצן, איך באַוואונדער דעם דאָ־זיקן איידעלן מאַן און איך וויל ניט אַז ער זאָ לצוליב מיר שמאַכטן אין גע־פאַנגענשאַפט, האַלט מיך אָבער ניט אים צוריק זיין פרייהייט.

ווי שיין זי איז געווען אין איר ליידנשאַפטלאַכן צאָרן, אירע טונקעלע אויגן האָבן געבלישטשעט און די קליי־נע ווייסע ציין אירע האָבן הערלאַך שיין אויסגעזעען.

זיינע אויגן האָבן גליענד געקוקט אויף איר, זיין יונגענטלאַכעס בלוט אין הייס געפלאָסן דורך זיינע אָדערן און זיין ברוסט האָט זיך געהויבן אין שטורמדיקע אָטעמצינג.

— ניין, ער קאָן די שיינע מיידל ניט אָפּלאָזן פון זיך, ער וועט בעסער שטאַרבן.

ער האָט ניט געגלויבט, דאָס דער דאָזיקער פידלער איז נאָר איר באַשי־צער, ער מוז זיך איבערצייגן און ער וועט דאַרום דעם קינסטלער האַלטן גע־פאַנגען.

— איר ביידע בלייבט דאָ אין מיין געפאַנגענשאַפט, מעג זיך זיין וואָס עס וויל! — האָט ער ענדלאַך גע־זאָגט געפּרעסט.

דעם פידלער וועל איך האַלטן בלויז צוליב דיר, אום דו זאָלסט האָבן גע־זעלשאַפט און פאַר וועמען דיין לייד צו קלאָגן.

— און דו וועסט דיין לעבן לאַנג בלייבן ביי מיר — האָט ער פאַרגע־זעצט און ער האָט טיף אַריינגעקוקט אין אירע אויגן — איך אַליין האָב אַ רעכט אויף דיר, דען דו ביזט מיין ווייב.

מיריאַנאַ האָט מיט אַ ווילדן געשריי צוריקגעשפּרונגען.

— אייער ווייב? ניין, אַטאַנאַסי־אָס, עס איז ניט אמת, איך בין קיינ־מאָל ניט אייער ווייב.

— אַזוי? ווייסטו עס אויף זיכער?

— האָט ער ווילד געלאַכט, חאַ, חאַ, חאַ! איך מוז דיר איצט אַלעס דער־מאָנען.

— ווייסטו, דאָס איך האָב נאָר דיר געוואָלט, מיריאַנאַ, און דיינע על־טערן האָבן מיר ענדלאַך פאַרשפּראָכן, דאָס דו וועסט ווערן מיין פרוי?

— ניין, דאָס קאָן ניט זיין! — האָט דאָס אומגליקלאַכע מיידל גע־שריען בראָכנדיק די הענט.

— מיינע עלטערן האָבן עס נישט געבראַכט צו טאָן, זיי זיין וואָס עס וועט וועלן האָבן דאָס אַלאַנגט צו פראַנציסקאַן און דאָס איך האָב אים מיין וואָרט געגעבן.

ווי געליימט האָט אַטאַנאַסיאָס גע־קוקט אויף איר, דאָן האָבן זיינע אויי־גען ווילד און צאָרנדיק געבלישטשעט.

— שווער מיר ביי אַלעס וואָס דיר איז הייליק, דאָס דו האָסט ניט גע־וואוסט פון דיינע עלטערנס פאַרשפּרע־כען — האָט הייזערק געקלונגען פון זיינע ליפּן.

מיריאַנאַ האָט זיך מיט שרעק אָפּ־געקערט.

פאַרפייניקט איר געליבטן צום טויט פאַר פאַרראַט

פון י. ראָזמאַן

די דאָזיקע געשיכטע האָט פּאַסירט אין 1833 אין פעטערבורג, די געוועזענע הויפּט שטאָט פון רוסלאַנד, וואָס טראָגט איצט דעם נאָמען לענינגראַד. צו יענער צייט האָט אין די דאָמאַלסטדיקע רוסישע קרייזן געקאָכט מיט אַ געוויסער בילד־שיינער פרוי, וועמען מען האָט גערופן "די רויטע קראַכאָוויצע" און וועלכע האָט געשפּילט אַ גוואַלדיקע ראָלע, צווישן דער אריסטאָקראַטישער און מיליטעדישער יוגנט.

"רויטע קראַכאָוויצע" האָט מען זי גערופן דערפאַר, וואָס זי האָט אַלע מאָל געטראָגן קליידער פון אַ רויטן, אָדער האַלב רויטן קאָליר און אירע רויטע אָנצוגן האָבן זי נאָך אַ סך שעד נער געמאַכט. די יוגנט איז אייג־נפאַך משוגע געווען פאַר איר; צענד־ליקער יונגעלייט האָבן זיך איר יעדן טאָג דערקלערט אין ליבע, גרייט גע־ווען צו שטאַרבן פאַר איר און צווי־שען אירע פאַרערער זיינען אויך גע־ווען קינדער פון גראַפן, פירשטן און מולטי מיליאָנערן.

ווער די זעלטן שיינע פרוי איז גע־ווען, פון וואַנען זי איז געקומען, פון וועלכער נאַציאָן זי האָט אָפּגעשטאַמט — דאָס האָט קיינער ניט געוואוסט און מען האָט דאָס קיינמאָל ניט אויס־געפונען. בערעדט פון דעם איז אַלע הויפּט שפּאַרכן פון אייראָפּע, רוסיע, אַזיע, גוט ווי דייטש, פראַנצויזיש, ענגליש, שפּאַניש און איטאַליענישן. אייניקע האָבן באַהויפּטעט אַז זי איז אַ שפּאַניערן, אַנדערע — אַז זי איז אַ פראַנצויזישע אַריסטאָקראַטין, און עס זיינען געווען אויך אַזעלכע, וואָס האָבן געזאָגט, אַז זי איז אַ אַידישע מיידל, ווי די זאַך זאָל ניט זיין האָט זי קיינעם ניט געוואָלט דערציילן ווער זי איז און: זי איז דעריבער פאַרבליבן אַ רעטעניש פאַר אַלע אירע באַקאַנטע.

מיר מאַכן אַלערליי פּאַסטערס צו די סאַמע מעסיקסטע פרייזן — מיר שטעלן צו די "קאַטס" (בילדער), מיר שרייבן פאַר אייך אויס די טעקסטן און אַלע נויטיקע סלאָגאַנס און מיר שטעלן צוזאַמען דעם פּאַסטער לויט יעדער אַר־טיסישער פינקטלאַכקייט. אַלץ וואָס איר דאַרפט טאָן איז צושיקן אונז די פרייזן פון די אַרטיקלען וואָס איר ווילט אַרויסשטעלן אויפ'ן סייל. — און מיר טוען דאָס איבעריקע און מיר שיקן אַרויס די פּאַסטערס

אין 24 שעה

שיקט אונז די קאָפּיע אָדער שרייבט פאַר ווייטערע איינצעלהייטן צו

THE ISRAELITE PRESS

165 Selkirk Ave., East — Winnipeg

סטאָרקיפּערס!

איצט איז די צייט:

סייל פּאַסטערס

צוצוציען די קונים צו אייער סטאָר און פאַרקויפן אייער ווינטער סחורה — שפּעטער וועט שוין זיין צו שפּעט! און דער בעסטער מיטל ווי אַזוי צו פּאָפּולאַריזירן אייער געשעפט און צוציען די קונים איז דורך שיינע אַטראַקטיווע

Robin Hood FLOUR

פרישע, הייסע בולקעלאַך געמאַכט פון די דאָזיקע גוטע מעל זיינען אַ מאַכל אין מויל צו געמען.

גליק און ראַכע

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן

פון א. א.

(פאַרזעצונג)

— ווען איר וועט ווידער זעען אייער בערלינער פריינט, דעם באַנקיר, ניט אים איבער אַ האַרצלאַכן גרוס פון מיר, אויב נאָבעלן מאַן איז זעלטן צו טרעפן.

— אויף דעם קוכער פון דער ענגלי־שער געוואַנדשאַפט גרוסט פון מיי־נעטווענ, איך ווייס אים, דאָס זיינע "ביסנסטייקס" זאָלן זיך גוט בראָטן אין קיין איינער פון זיי זאָל ניט פאַר־ברענט ווערן.

— וואָס וועט איר טאָן מיט דאָס געלט וואָס איר וועט באַקומען? — האָט איינער פון די געפאַנגענע גע־פרעגט.

— איך קאָנט דאָך עס נאָר ניט געבראַויכן, איר האָט דאָך ניט די גע־לעגנהייט געלט אויסצוגעבן.

— אַזוי דייטקט איר? — האָט אַטאַנאַסיאָס־געלאַכט — איר מאַכט אַ גרויסן טעות, מיין הער, אַ העלפט מוז איך אָפּגעבן מיינע לייט, פון דער אַנדערער העלפט וואָס איך נעם צו פאַר זיך, מוז איך קויפן נייע וואַפן, פּולווער, לעבנסמיטלען און וויין, אויף דעם גייס שוין אַוועק אַ היבשע סו־מע.

— דאָס וואָס עס וועט איבערבלייבן בען וועל איך באַנוצן פאַר מיין רייזע קיין דייטשלאַנד, דען ווען איך וועל צו אייך קומען וויל איך לעבן אַלס נאָ־בעלער מאַן און איר זאָלט זיין מיינע געסט אויף אַ בעסערן אָרט אַלס דאָ אין טערקיי.

ווען די געפאַנגענע האָבן אים גע־זאָגט אַז עס וועט זיין פאַר זיי אַ־נגענעם אַז ער זאָל זיין זייער נאָסט האָט ער שטאָלץ געשאָקלט מיט זיין קאָפּ.

— ניין, איך וועל ווינשן אַז איר זאָלט זיין מיינע געסט, אום איך זאָל אייך קיינמאָל ניט דאַרפן דאַנקבאַר זיין.

עס איז געווען אַ פרייליכע שטונדע וואָס די געפאַנגענע האָבן איצט פאַר־בראַכט אין דער געזעלשאַפט פון דעם דאָזיקן זאַנדערבאַראַן און אינטערעסאַנ־טען קאַפּיטאַן טאַאַא.

יעדער איינער האָט געזאָגט אַ שפּאַס און די באַנדיטן האָבן זייער פירער נאָך קיינמאָל ניט געזען אין אַזאַ פרייליכער שטימונג ווי איצט.

זיינע טונקעלע אויגן האָבן געפינ־קעלט און ווען ער האָט געלאַכט האָבן זיך צוויי רייען שניי־ווייס אין אַרויסגעזען, ווי שיין ער האָט אויס־געקוקט זייענדיק פרייליך.

איינער פון די געפאַנגענע האָט באַ־מערקט וואָס ער האָט ניט זיין פּאַ־טאָגראַפישן אַפּאַראַט, ער וואָלט גערן געוואָלט אַראָפּנעמען אַ בילד פון דעם קאַפּיטאַן.

— איך וואָלט וועלן האָבן אַזאַ אַפּאַראַט, דאָס וואָלט מיר פאַרשאַפט פאַרגעניגן, קאָנט איר מיר ניט צושי־קען איינעם פון בערלין?

ער האָט אויסגעריסן אַ בלאַט פון זיין נאָטיץ ביכל און ער האָט אויף דעם אָנגעשריבן זיין אַדרעס און ער האָט עס דערלאַנגט דעם געפאַנגע־נעם.

— אויף דעם דאָזיקן אַדרעס קאָנט איר שיקן דעם אַפּאַראַט — האָט ער געזאָגט — דער דאָזיקער מאַן וואוינט אין געווען איינער פון מיין באַנדע, ער איז מיר געבליבן טריי און אויף אים קאָן אי זיך פאַרלאָזן.

ער האָט אים געוואָלט געבן אויף צו קויפן דעם דאָזיקן אַפּאַראַט, אָבער דער געפאַנגענער האָט עס צוריקגע־וויזן.

אַטאַנאַסיאָס האָט פאַרשריבן דעם אַדרעס און נאָמען פון יעדן איינעם פון די געפאַנגענע, אום צו וויסן וואו זיי צו באַזוכן, ווען ער וועט אַמאָל זיין אין דייטשלאַנד.

— איצט וועלן מיר דעם שאַרש פאַרזעצן — האָט דער קאַפּיטאַן גע־זאָגט פריינטלאַך — מיר מוזן קומען הקנט אויף דעם באַשטימטן פּלאַץ וואו מען וועט מיר בריינגען דאָס אויס לייז געלט.

פיר פון די קרעפטיקסטע באַנדיטן האָבן זיך בײַ די זייט באַוואַפנט אין אויף דער קאַפּיטאַן האָט זיך צוגע־גרייט פאַר דעם דאָזיקן וויכטיקן כאַרש.

ווען מען איז פאַרטיק געוואָרן צו גיין האָט זיין בליק פאַרשנד אַרומגע־שוועבט אַרום די געפאַנגענע און דאַן איז ער פּלוצלונג פאַרשוואונדן געוואָר־דען.

קוים איז ער אייניקע שריט אָפּגע־גאַנגען האָט ער דערזען מיריאַנאַן לינגרדיק אָנגעשפּאַרט לעבן אַ בוים.

איבער אירע בלאַסע באַקן האָט זיך לאַנגזאַם געקייקלט טרערן נאָך טרערן, די האָט זיך דאָ אַראָבגערן אין דער אייזאַמקייט פון וואַלד, אום צו קאָנען זיך אויסוויינען.

זיין בליק האָט פינסטער גערוט אויף דער שיינער מיידל און זיין גע־שטאַלט האָט ווי אין דעם הייסטן פי־ער געריעטערט.

— דו וויינסט מיריאַנאַ? — האָט עס פאַרשטיקט געקלונגען פון זיין מויל און זיינע אויגן האָבן פון מיטלייד גערוט אויף איר בלאַסן גע־זיכט.

— אַטאַנאַסיאָס — האָט זי גע־שטאַמלט — איך ווילט הייגט אַלע געפאַנגענע באַפרייען, נאָר אונז ביי־דע ניט.

— אַ, הער, וואַרום ווילט איר אונז ניט באַפרייען?

זיין געזיכט האָט זיך פאַרפינסטערט און ער האָט אָפּגעקערט דעם קאָפּ אַן אַ זייט אַזוי ווי ער וואָלט איר יאָמער ניט וועלן הערן.

— אַטאַנאַסיאָס — האָט זי ריי־רענד פאַרגעזעצט, זעענדיק דאָס ער ענטפערט ניט — וואָס האָט איר דער־פון, ווען איר האַלט אונז ביידן גע־פאַנגען? מיר זיינען דאָך אויף אַ לאַסט, לאָזט אונז פריי אַזוי ווי איר טוט מיט די אַנדערע געפאַנגענע.

— ניין, דו און ער מוזן דאָ בלייבן, איך לאָז אייך ניט פריי, האָט ער אויסגערופן אין ווילדן צאָרן.

מיריאַנאַ האָט האַרצרייסנד גע־וויינט . . .

אַטאַנאַסיאָס, ווען איר ווילט מיר ניט באַפרייען, דאַן לאָזט אַמווייניקסטן פריי דעם איידעלן יונגן קינסטלער, וועלכער איז אַזוי אומגליקלאַך.

מיט אַ קורצער צייט צוריק האָט ער באַגראָבן זיין הייס געליבטע, יונ־גע פרוי און דער טרויער הערט נאָך איצט ניט אויף צו זיין אויף אויף זיין איידעלער נשמה.

— האָט אַמווייניקסטנס מיטלייד מיט אים, ער וועט גיין צו גרונד אין אייער געפאַנגענשאַפט.

— ער איז אַ גרויסער, נאַטורבאַ־נאַבטער קינסטלער — האָט די יונגע מיידל צוגעלייגט און אירע אויגן האָבן געשטראַלט, — מען רופט אים: דער אונגאַרישער פידל קינסטלער.

אַטאַנאַסיאָס האָט זיך ווידער אומ־געקערט צו איר און באַמערקנדיק ווי אירע אויגן לייכטן, האָט ער פול מיט האַס געזאָגט:

— וואָס קימערט מיר וואָס די נאַ־ראַנים רופן אים דער פידל קענג, איך וויל ניט אַז דו האַלסט פון אים ריידן.

— ער בלייבט מיין געפאַנגענער, דיין בעטן פאַר אים וועט דיר קיין גוטן ניט ברייגגען, איך וועל אים ניט באַפרייען.

— דו בראָלסט מיר דאַנקבאַר צו זיין וואָס איך האַלט אים דאָ, זאָגסט וואָלסטו דאָך ניט אויסגעהאַלטן ווען דו זאָלסט אים ניט זעען, איז ער ניט דיין געליבטער?

— אַטאַנאַסיאָס! — האָט די יונגע מיידל אויסגעשריען און אַ טונ־קעלע רויטקייט האָט באַפאַרבט איר געזיכט, — קאַרלאָ פעלעטי איז ניט מיין געליבטער.

— דער נאַטור באַגאַבטער קינסט־לער שטייט העכער פון מיר און נאָר אויסמיטלייד האָט ער באַשלאָסן מיך צו באַשיצן, איך באַוואונדער דעם דאָ־זיקן איידעלן מאַן און איך וויל ניט אַז ער זאָ לצוליב מיר שמאַכטן אין גע־פאַנגענשאַפט, האַלט מיך אָבער ניט אים צוריק זיין פרייהייט.

ווי שיין זי איז געווען אין איר ליידנשאַפטלאַכן צאָרן, אירע טונקעלע אויגן האָבן געבלישטשעט און די קליי־נע ווייסע ציין אירע האָבן הערלאַך שיין אויסגעזעען.

זיינע אויגן האָבן גליענד געקוקט אויף איר, זיין יונגענטלאַכעס בלוט אין הייס געפלאָסן דורך זיינע אָדערן

געמאַכט אין קאַנאַדע

א דזשאָב מיט וועלכן ער קאָן שטאָלצירן!

פאַרגלייכט דעם רעקאָרד אויב איר קאָנט — פערציק יאָר אָן אַ קראַך! און באַן אַמי רייניקט באַד טאַכס שפּרודלדיק ריין — באַזייטיקט שנעל יענעם מיאוסן, זייפיקן צייכן פון די הויכע וואַסער, און עס לאָזט קיינמאָל ניט איבער קיין אומרייניקייט אויף דעם דעק פון אייער באַד כאַב.

אוועק מיט די גראָבע, שלעכטע קלענזערס. זיי לאָזן איבער סקרעטשעס וועלכע כאַפּן אויף און האַלטן שמוץ — און מאַכן אייער באַד טאַב שווערער צו רייניקן יערן נאָכפאָלגנדיקן מאָל. נוצט סקרעטשלאָזן באַן אַמי — פּאָוודער אָדער קעק. עס איז שניי־ווייס און איז אַבסאָלוט געזונטלאָז. פאַרקויפט אין אַלע גראָסערי סטאָרס.

Bon Ami

"האָט נאָך ניט אַ קראַך געטאָן"

CAKE & POWDER

די פארבאטענע ליבע

א העכסט שפאנענדער ראמאן פון אידישן פאמיליען לעבן אין אמעריקע.

פון א. ר.

(פארזעצונג)

און מארגע: וועגן דייוו'ן האט זי יא געטראכט. אט די פראגן וועלכע מאריס האט איר געשטעלט און פאר וועלכע זי האט זיך אויף אים אויסגעשריגן, האבן ביי איר דוקא יא איבערגעלאזט א רושם. וואס איז טאקע מיט דייוו'ן? דאס לערנען האט שוין אויפגעהערט א פאר וואכן, איז וואס זשע איז ער גלייך אהיים ניט געקומען? וואס אזוינס האלט אים צו דארט אין דער גרויסער שטאט. איצט איז איר געווארן אויפפאלנד, די פריילאכקייט וואס האט געשמעקט פון זיינע לעצטע בריוו.

די לעצטע בריוו זיינען געווען קורצע. ער האט געשריבן אז ער פארברענגט זייער גוט אין שטאט, אז דאס לעבן איז אזוי שיין, אזוי פריילאך...

זאל ער טאקע האבן זיך מיט אימעצן פארבונדן?

דייוו איז שוין אלט אפילו פיר און צוואנציק יאר... ער איז שוין א דערוואקסענער מענש. ווער ווייסט וואס מיט אים האט פאסירט? די מיידלאך היינטיקע צייטן זיינען ביטרע, זייענן געשיקט און אויסגעלאסן. זיי יאגן זיך בסדר ארײנצוכאפן אין זייער נעץ די אנשטענדיקע יונגעלייט, זיי פארפלאנטערן זיי אין די נעצן, און לאזן ניט ארויספלאנטערן זיך. — אזוי האט געטראכט מיסעס סילווער, און מיט אומגעדולד דערווארטעט דאס קומען פון איר זון צו זעען וואס איז מיט אים געשעען.

אבער איר איז ניט איינגעפאלן אז אויך איר פופציניאריקער מאריס פלאנטערט זיך אין א נעץ, ווי א הילפלאזע פליג אין שפינוועבס. איר איז ניט איינגעפאלן אז מאריס ברענגט איצט אין א פלאם פון הייסער ליבע. זי האט ניט פארדעכטיקט די בלייכקייט פון זיין פנים. האט זיצן זיינס אין הויז בסדר.

און עסטעלא איז ניט געקומען. מאריס האט געפילט, אז מער קאן ער שוין ניט איבערטראגן. די דריי טעג זיינען פאר אים געווען אזוי שרעקלאך ווי דריי יאר. ער האט מער קיין כח ניט געהאט אויסצוהאלטן, און אויפן פערטן טאג, ווען דייוו האט געזאלט אנקומען, האט ער זיך ארויסגעכאפט אומבאמערקט פון שטוב ארויס, האט זיך ארויפגעכאפט אויף זיין קליין פערדעל — אויף וועלכן ער פלעגט אפט רייטן און אן אימיצנס ווייסן זיך אוועק לאזן אהין וואו עסטעלא רובינזאן האט געוואוינט מיט איר שוועסטערל.

געווען איז עס בייטאג, און ער האט דאס פערדל געטריבן שנעל. דאס הארץ האט אים כסדר געקלאפט ווי מיט האמערס. אט אט, און ער וועט דערזעען זי — די וואונדערלאכע, די שיינע, נאך וועלכע ער בענקט אזוי מיט אלע אברים, מיטן גאנצן בלוט און כח.

ער איז צוגעריטן צום פארקאן וואס האט ארומגערינגלט דאס הויז, איז אראפגעשפרונגען פון פערדל, האט עס צוגעבונדן צו א שטאכעט ביים צוימל און זיך ארומגעקוקט.

די קליינע פעני וואס האט זיך געשפילט אין גארטן האט אים דערזעען, האט אים גלייך ארויסגעשטעקט א צונג און איז גלייך אנטלאפן אזוי שנעל ווי פיל זי האט נאר כח געהאט. א ווײלע איז מאריס געשטאנען א צעמעטערטער און ניט געוואוסט וואס צו טאן, נאר דא איז ארויסגעקומען די דינסט:

— צו וועמען? צו דער מאדאם? — האט זי געפרעגט.

עסטעלא האט אים באגעגנט ביים טיר.

— א, וועמען איך זע עס ביי מיר. א גאסט!

מאריס האט שטיל צוגעשמייכלט. נאר זיין פנים, און די אויגן האבן ארויסגעדריקט ווייטאג.

— קומט אריין...

זי האט אים אריינגעפירט אין דעם קליינעם זאל. זי איז געווען אנגעטאן אין א שטוב קלייד. און אזא בלויע דין ברייטע קלייד וואס האט אויף איר ווי געצייטערט. און מאריסן איז אויסגעקומען אז אזוי שיין ווי זי איז איצט — האט ער זי נאך קיינמאל ניט געזעען.

זי האט זיך אוועקגעזעצט און אים אנגעוויזן אויף א ווייכער שטול קעגנאיבער, ער האט זיך געזעצט. געווען פארשעמט, ניט געוואוסט וואס צו זאגן. און זי — זעענדיק אז ער געפינט ניט קיין ווערטער, האט זי אליין אנגעהויבן ריידן. כדי צו געבן אים מער צייט, ער זאל קומען צו זיך.

אזוי ריידנדיק האט זי אים דערציילט:

— אין גיכן דערווארט איך דא מיינעם א פריינט... ער וועט קומען און וועט דא שטיין עטלאכע טעג.

— א פריינט אייערער?

— יא, ער איז זייער א באוואוסטער מענש. ער איז א דאקטאר... דאקטאר גאלד... דאכט מיר איך האב אייך שוין דערציילט וועגן אים. ער איז אן אלטער פריינט פון אונזער משפחה... איינער פון די גרעסטע דאקטוירים וואס ניו־יארק פארמאגט... ער איז זייער באריםט... ער איז זייער אן אנגענעמער מענש. אין די אריסטאקראטישע קרייזן. ווער ווייסט עס ניט פון דאקטאר גאלד? נישטא איין רייכע אריסטאקראטישע פאמיליע, וואס זאל אים ניט קאנען.

מאריס האט אויפגעהערט איר רייד וועגן דער גרויסקייט פון דעם דאקטאר און האט זיך געוואונדערט. ער האט פון די מוזיק שיינע ליפן אירע, דערווארטעט צו הערן בלויז שטילע, אפגעהאקטע שעפטשעריען. און דא רעדט זי אזוי פשוט, ווי אלע מענטשן. אים איז אויסגעקומען אז די ליכט אין זאל איז אזוי שטארק אז זי בלענדעט די אויגן. ער האט געליטן, זיך געפילט צערודערט. די אויגן האט ער געהאלטן צו דער ערד. ער וואלט אלץ געטאן אבי ניט קוקן איצט אויף איר. זיינע באקן האבן געפלאמט. ער האט בשום אופן ניט געקאנט אויפהויבן די אויגן אויף איר. זיינע האר, די געדיכטע פאסמעס זיינען געלעגן צעווארפן איבער זיין ליכטיקן שטערן. די אויגן זיינע איצט געווען אזוי לייכטנדע, און עסטעלא, אפשווייגנדיק א ווײלע, האט פלוצלונג א זאג געטאן מיט א סך מוטערלאך געפיל.

— ווי שיין איר זייט, אינגל מיינער, ווי שיין.

מאריס — ווערנדיק רויט איבער די אויערן, האט זיך דערפילט אזוי, אז ער וואלט געקאנט אויפהויבן א וועלט און טראגן... אין קלייניקייט: זי געפינט אים פאר א שיינעם! זי זי אליין זאגט עס! גאט! די נשמה האט זיך געוואלט ארויסרייסן פון יונגן גוף פאר פרייד און גליק.

עסטעלא, זעענדיק ווי ער שווייגט, האט זי א געטראכט אין זיך: פונם אינגל וועסטו קיין ווארט ניט ארויסרייסן. האט זי אים געפרעגט:

— אפשר וואלט איר שפילן אויפן ראיאל?

ער איז גלייך אויפגעשפרונגען. נערוועז, צערודערט, גרייט צו דערפילן איר פארלאנג. דאס איז פאר אים געווען א באפרייאונג פון זיין פארשעמטקייט. און אזוי ווי ער איז איצט גרייט געווען ארויסצוגיסן זיין גאנץ הארץ, האט ער זיך געוואלט קודם כל באהערשן. און ער האט דערפאר גענומען שפילן באך. האט געשפילט קלאר און דורכזיכטיק, ווי פליסט א קלאר טייכל.

עסטעלא האט זיך צוגעשפארט צום פיאנא. ווען מאריס האט אויפגעהויבן די אויגן, האט ער געזען ווי איר פנים איז אויפמערקזאם און דאס מויל אביסעל צעעפנט. די ציין — בלענדן. נאר זי האט זיך גלייך אפגערופן:

— באך איז אזוי פארטראכט... אזוי קאלט, איך בין נאך ניט אין דער עלטער... שפילט מיר בעסער שומאן... איך בין נאך אין דער עלטער פון שומאנען... ביטע!

— געוויס.

ער האט גענומען שפילן שומאנען, עסטעלא האט ווייטער גערעדט. און איר שטימע האט זיך צונויפגעגאסן מיט דער ווייכער מוזיק.

— אך שומאן! איך פארשטיי נאר ניט, ווי אזוי האט ער געקאנט דערלעבן צו אזא טיפער עלטער מיט אזעלכע מעלאדיעס? ער האט זיך געדארפט דאס לעבן נעמען...

מאריס אן איבעראשטער האט אויפגעהויבן די אויגן. האט געקוקט גלייך אין איר פנים. זיינע פינגער זיינען געלאפן איבער די קלאוויש. זיין שטערן איז געווען אויפגעצויגן. מיט וואס פאר א טאן זי רעדט עס וועגן שומאנען! ער האט קיינמאל ניט געטראכט וועגן אזעלכע זאכן... זיינע פינגער ליפן... דער גאנצער זאל ווערט פול מיט האפנונגסלאזע פארצווייפלטע ווילדע טענער. דער טרויער וויקלט ארום דאס לייב... און פלוצלונג: די קליינע טרוקענע האנט לאזט זיך אראפ אויף מאריס'עס פינגער, כאפט זיי אן ווי די נעגל פון א רויב פויגל:

— שפילט ניט מער! — מיט א קול פון א מענשן וואס גייט אויס פון אנגסטן בעט זיך עסטעלא, — שפילט ניט מער! — טרערן האבן געשטיקט איר האלז.

נאר נאענט צו זיין פנים — זעט מאריס איר פנים צו אים געבויגן. ער זעט די וואונדערלאך ליבע אויגן וואס בעטן זיך. עסטעלא האט שארף אוועקגעדרייט דעם קאפ... מאריס האט זיך אויפגעשטעלט און געבליבן שטיין מיט א געבויגענעם קאפ ניט וואגנדיק צו קוקן אויף איר.

ענדלאך האט מאריס ארויסגעשעפטשעט:

— איך אליין... שטענדיק ווען איך שפיל אט דעם "פאנטאזיש" פיל איך אז איך דארף זיך ראטעווען... עס פארקלעמט אזוי דאס הארץ... לויף איך ארויס... נעם לויפן איבער דער לאנקע ווי א צעדולטער... איך ווייס ניט מער וואס עס טוט זיך מיט מיר.

לסוף האט עסטעלא געזאגט:

— איר זייט אן אינטערעסאנטער אינגל. אזא פשוט'ער און אזא קינסטלער! איר קענט טרייבן פערד ווי א קוטשער און שפילט מיט אזא וואונדערלאך טיף געפיל.

מאריס האט זיך שטארק פארוואונדערט. איז ער טאקע אזא אינטערעסאנטער? און ער האט געמיינט אז ער איז א אינגל ווי אלע אינגלאך.

— אזוי מער פון אלץ האט איר, זעט אויס, ליב מוזיק?

— א! — האט זיך מאריס ארויסגעכאפט, — איך האב אויך ליב...

נאר ער האט זיך אפגעשטעלט דערשרעקנדיק זיך פאר דעם וואס ער האט געוואלט זאגן. אין דער מינוט וואלט אן איינציק ווארט אים אינגאנצן ארויסגעגעבן. וואלט אנטפלעקט די דאזיקע יונגע נשמה וואס איז געווען אזוי שטארק און אזוי שוין פארליבט אבער עסטעלא איז שוין געווען פארזונקען אין אירע אייגענע געדאנקען. האט שוין געטראכט פון איר אייגן לעבן.

— יא... — האט זי א זאג געטאן צערודערט.

מאריס אליין ניט ווייסנדיק פארוואס האט זיך געגעבן א שטעל אויף:

— איך דארף שוין פארן!

— וואס איילט איר זיך?

— איך מוז.

— איר מוזט?

— מיין ברודער קומט היינט צופארן...

עסטעלא האט געקוקט פארוואונדערט. ער האט עס געזאגט מיט אזא פעסטקייט און מיט אזא שארפקייט, אז קיין רייד וועלן ניט העלפן אים דא מער צו פארהאלטן. זי האט עס ניט פארשטאנען.

— גוד באי — און ער איז גלייך ארויס.

דורכן פענסטער האט זי געקוקט און געזעען, ווי ער גייט צום פערד, גיט זיך א זעץ אויף. זיצנדיק אויפן פערד, באגאסן מיט זון־ליכט, איז דאס בחור'ל געווען ווירקלאך שיין און שלאנק. און ווען ער האט צו איר צום לעצטן מאל א נייג געטאן זיין שיינעם קאפ, האט עסטעלא זיך ניט געקאנט באהערשן און האט אים געשיקט א קוש.

מאריס האט דערזעען די באוועגונג פון איר האנט און מויל און איז בלייך געווארן. דער גאנצער טרויער פון וועלכען ער האט ביז אהער געליטן — איז זיך צעגאנגען. ער האט א דריי געטאן דאס פערדל. דאס פערדל האט זיך א לאז געטאן אין גאלאפ און אים האט זיך געדאכט, ער טראגט זיך, ער פליט דורך שטאלץ, דורך אומבאשרייבלאכער מאכט, דורך אומגעהויערן גליק!

די וועלט האט געלאכט, די פעלדער האבן פאר אים געזונגען און ער א יונגער גליקלאכער קעניג טראגט זיך אין א גאלדענער זון און אין גרינקייט פון פעלד.

דייוו'ס אהיים קומען

אין הויז ביי די סילווערס האט זיך געפילט אן אומרואיקייט. אין זאל איז די מיסעס סילווער געזעסן אויף איר ווייכן לייגשטול. זי איז געווען אנגעטאן אין א העל זומערדיק קלייד. אירע בלאנדע האר וואס האבן זיך שוין ערטערווייז געגרייזט, — זיינען געווען ארומגענומען מיט א סאמעטענע און דאס פנים איז איר געווען ליכטיקער. אפגעווישט האט זיך פון פנים דער קרענקלאכער שאטן, וואס איז שטענדיק אויף דעם געלעגן און די אויגן זיינען געווען ביי איר צעגלאנצט. זי האט אומרואיק דערווארטעט דאס אנקומען פון איר עלטערן זון, דייוו'ן, וואס האט געזאלט קומען מיט דער 4 אזייגער טרעין, און נאך וועמען מען האט ארויסגעשיקט א פארמער בריטשקע.

דער זייגער איז שוין געווען פינף און די בריטשקע מיטן זון זיינען נאך ניט געווען געקומען. זי האט דאריבער געקוקט אלע ווײלע צום פענסטער מיט דער גרעסטער אומגעדולד.

די לאדן פון די פענסטער פון זאל זיינען איצט געווען געעפנט. אין זאל איז געווען שטארק ליכטיק. עס האט געשמעקט מיט יום־טובדיקייט און עס האט זיך געדאכט, אז אויך דער זאל ווארט אויפן יונגן סילווער מיט דער גרעסטער אומגעדולד.

מר. סילווער וואס האט זיך געהאט בייטאג צוגעשפארט ביי זיך אין קאבינעט, איז שוין געווען אויפגעשטאנען. ער איז אריינגעקומען אין זאל און אנגעבאמורעטער, און אויף זיין פנים איז ניט געווען צו דערקענען, אז ער זאל האבן געשלאפן. ער איז ווירקלאך בלויז געלעגן אויף דער קושעטקע אין זיין קאבינעט און ניט געקאנט שלאפן. ער האט אליין ניט געוואוסט פאר וואס. נאר לעצטענס טראכט ער זייער א סך וועגן די פארגאנגענע יארן זיינע.

(ווייטערס קומט)

דיסקוסיע פאראזאמלונג איבער איד. אויסלייג פון העב. עלעמענטן

דער אידישער ארב. קולטור קלוב פאררופט אויף זונטאג, דעם 15טן נאוו. 3 אזייגער נ. מ., א גרויסע דיסקוסיע־פאראזאמלונג וועגן אידישן אויסלייג פון די העברעיאיש עלעמענטן. עס וועט דיסקוטירט ווערן די פראגע וועגן באלדיקן איבערגיין צו דער נאטוראליזירטער איד. ארטאגראפיע, די איינלייטונגס רעדע וועט האלטן ש. ראפאפארט.

עס זיינען ארויסגעשיקט געווארן איינלאדונגס בריוו צו באזונדערע קולטור ארגאניזאציעס. אלע ארגאניזאציעס און יחידים, וואס זיינען פאראינטערעסירט אין דעם וויכטיקן ענין, ווערן געבעטן צו קומען.

דער ים-גזלן פון 150 שיפן

ווי אזוי האט "געארבעט" דער קאמענדאנט פון די דייטשע אונטערוואסער שיפלאך? — די גרויזאמע וואסער מחבלים האבן אויך דערטרונקען צענדליקער אומשולדיקע פאסאזשיר שיפן. — א בוך "קריגס זכרונות" וועלכער שטייגט איבער מיט זיינע שוידערלאכקייטן אלע אנדערע מלחמה ביכער

דער אייראפעאישער ביכער מארק איז לעצטנס פארפלייצט געווארן מיט דעם מבול פון מלחמה זכרונות. דער אומגעהויער גרויסער דערפאלג פון רעמארקס "אויפן מערב פראנט קיין נייעס", האט געבראכט א גרויס גערעטעניש אויף קריגס ליטעראטור מכל המינים, הונדערטער און טויזנטער ביכער, פון מחברים אויף אלע אייראפעאישע לשונות האבן זיך גענומען שילדערן און אויפדעקן דעם גרויל־האפטיקן בלוט־דורשטיקן מלחמה שגעון.

אין דער דאזיקער קריגס ליטעראטור פעלן נאטירלאך ניט די געפערלאכסטע און אויסטערלישסטע שוידערלאכקייטן און אכזריות מיט וועלכע די וועלט מלחמה איז פול געווען. איצט אבער איז דערשינען א קליין ביכל "מלחמת עראינערונגען", וואס שטייגט איבער מיט זיין קאלטער גרויזאמקייט אלע פייער ביכער און אז מען לייענט איבער דאס בוך שטעלן זיך ממש קאפויר די האר אויפן קאפ.

דער מחבר פון דעם דאזיקן גרויל־בוך הייסט מאקס וואלענטינער, דער געוועזענער קאמאנדיר פון די דייטשע אונטערוואסער שיפלאך "או 3", "או 38" און "או 157" . . . אין זיינע "העלדישע" עראינערונגען דערציילט ער ווי אזוי ער האט מיט זיינע פארבארגענע וואסער מחבלים אומגעבראכט אין די ים טיפענישן ביז 150 האנדלס און פאסאזשיר שיפן, וואס האבן באלאנגט צו די אלאירטע מלוכות.

אין אנהויב פון דער מלחמה, דערציילט דער וואסער גזלן, מ. וואלענטינער, האט קיינער זיך ניט פארגעשטעלט וואס אזוינס עס זיינען די אונטערוואסער שיפן. זיי זיינען דאמאלסט אויך ניט געווען ווי געהעריק פארפעלקאמט. אפילו די דייטשן אליין האבן געזאגט, אז דאס זיינען "צו טייערע שפילצייג". ערשט, ווען אין שפיץ פונם אונטערוואסער פלאט האט זיך אוועקגעשטעלט פאן טירפיץ, האט דער דאזיקער מין ים געווער געבראכט, אז ניט בלויז וואס די דייטשן זיינען געווארן די הערשער פון די וואסערן, נאר זיי האבן געקאנט דעגנעדווירן דעם שונא'ס פלאט אויף אלע ים'ען און אקעאנען. נאך מער וויכטיק איז געווען וואס די אונטערוואסער שיפלאך האבן געדינט די דייטשן אלס איינציקער כלי זיין ביים ארגאניזירן די שפיאנאזש פלעצער און פאר איבערפירן אמוניציע־זאפאסן פון די פאראייניקטע שטאטן קיין דייטשלאנד.

ווען די אונטערוואסער שיפלאך האבן באקומען דעם באפעל צו דערטרינקען די פיינטלאכע קריגס שיפן, האבן זיי שוין מער ניט מבחין געווען און אלס "ספארט" זיינען אויך אומגעבראכט געווארן דורך די באהאלטענע ים מחבלים פיל צענדליקער פאסאזשיר שיפן פון דעם "רויטן קרייץ".

בראש פון די דאזיקער אכזריות'דיקע ים רויבער איז געשטאנען מאקס וואלענטינער. נאך אלס קאפיטאן פון דער אונטערוואסער שיפל "או 3" איז ער געווארן די שרעק אויפן באלטיק. באלד אין די ערשטע טעג פון זיין "טעטיקייט" זיינען דורך אים געפאלן צוויי רוסישע מלחמה קרייצערס. אזוי "גרויסט" ער זיך אליין אין זיינע זכרונות, אז ער איז געווען דער ספעציאליסט פון דערטרינקען האנדלס שיפן, אפילו פון די נייטראלע מלוכות.

אין א געוויסער נאכט — דערציילט מאקס וואלענטינער — איז ער שטיל אריינגעשוואומען אינעם ענגלישן פארט "פירט אף פארט". ביים ברעג זיינען דארט געשטאנען פאראנקערט דריי באלאדענע שיפן מיט האלץ. ווייסנדיק אז דאס האלץ וועט ניט פארזינקען, האט ער געגעבן א באפעל צו זיינע מאטראסן צו באגיסן די שיפן מיט בענזין, און דערנאך זיי אונטערצינדן. און אזוי האבן אויפן ים געפלאקערט דריי האנדלס שיפן, בעת דער העלדישער קאפיטאן פון אונטער וואסער האט זיך ארומגעדרייט אויפן דעק און ער האט געטרונקען א קופעל ביר . . .

דאס "שענסטע" און שווערסטע שטיקל "ארבעט" האט אבער מאקס וואלענטינער אויסבאפירט אויפן מיטלענדישן ים, ווען ס'איז אנגעקומען דער באפעל פונם קריגס שטאב, אז די אונטערוואסער שיפלאך זאלן גראסירן ביי די איטאליענישע ברעגן, כדי ארויפצוצווינגען אז איטאליע זאל זיך שטעלן אויף דעם דייטש צד — האט זיך דאס שיפל "או 3" געפונען אויפן צפון ים. מאקס וואלענטינער לאזט איבער זיין מחבל און נעמט דאס שיפל "או 38" מיט וועלכער ער האט באוויזן די אמת'ע "גבורות".

אלס התחלה דערטרינקט ער גלייך עטלאכע פראנצויזישע קריגס שיפן, וואס האבן איבערגעפירט סענעגאלזאנער צום פראנצויזישן פראנט. אין דער זעלבער וואך רוימט ער אויך אראפ צוויי איטאליענישע פאסאזשיר שיפן — "אנצאנא" און "פירענצע".

ווען ער האט דערטרונקען די דאזיקע שיפן איז איטאליע נאך געווען נייטראל, און דער "העלד" אליין שרייבט: "איך בין מודה, אז איך האב דערטרונקען די שיף "אנצאנא" און נאך איר די מענשן אויפן דעק. נאך ווייניק דאס, נאך איך האב באשלאסן צו דערטרינקען די רעטונגס שיפלאך. פארפאלן! דאס איז שרעקלאך, אבער די מלחמה ווייסט ניט פון קיין רחמנות".

יא, די מלחמה ווייסט ניט פון קיין רחמנות. בלויז אויף דער שיף "אנצאנא" זיינען אומשולדיק דערטרונקען געווארן 25 מאטראסן און 175 פאסאזשירן, צווישן זיי 57 קינדער, קינדער יונגער פון 12 יאר! . .

יא, און ווי "פארענטפערט" ער זיך — דער ים תליון צינייש: "די מלחמה ווייסט ניט פון קיין רחמנות"...

שפארט 25 פראצענט אויף אייער ברויט!

מיר גיבן ארויס אויף

$20,000 טיקעטס צו ריטייל קאסטאמערס

און מיר פארקויפן, דעליווערט צו אייער הויז, צו

4 סענט א ברויט

קויפט אייערע טיקעטס איצט פון דער וואָרקינגמענס בעקערי

אונזער ברויט איז אלעמען באוואוסט פאר דעם בעסטן אין וויניפעג. מיר האבן אלערליי ברויטן ווי: ראי, קארענע, קימעל ברויט, פרענטש, פינאט ברויט, טערקישע ברויט, ווייסע ברויטן, אל וועהיט און אנדערע

מיר באקן אויך אלערליי ראלס און בייגל

איך פארזיכער אייך פולשטענדיקע צופרידנהייט אין אונזער ברויט ווי אויך מיט גוטער באדינונג.

ספעציעלע פרייזן פאר קאנטרי סטארקיפערס

מיט פריינטלאכן גרוס, ס. ראכוטין, פרעזידענט פון דער

Working Men's Bakery Ltd.

312 STELLA AVE. PHONE 52 910

א בילד פון א מאן לייענענדיק די וואנט-עדס

עס קאן זיין, אז ער זוכט ערגעץ א פלאץ צו באזעצן זיך, ער זוכט אפשר א שטעלע, אדער אפשר וויל ער קויפן א ראדיא, א גענוצטע קאר, און אפשר וויל ער גאר פארבייטן זיינעם א לאט אויף א פלעיער פיאנא, אבער ער איז פאראינטערעסירט צו געפינען וואס ער וויל אין די קאלומס פון "דאס אידישע ווארט". עס זיינען דא א סך הונדערטער מענשן ווי ער וועלכע לייענען די קלאסיפיצירטע אנאנסן אין "דאס אידישע ווארט", און דערפאר באצאלט זיך צו אדווערטייזן אין "דאס אידישע ווארט". טעלעפאנירט 52 213 און איר וועט קריגן די בעסטע באהאנדלונג און רעזולטאטן אין

אידישע ווארט

165 סעלקירק עווענו וויניפעג, מאנ.

"Classified Section" קלאסיפייד סעקשאן

ספעציעלע פרייזן פאר אדווערטייזינג אין דער קלאסיפיצירטער אפטיילונג:

איין מאל, 5ס. פער אגייט ליין	3 מאנאטן, $2.15 אגייט ליין
פאר א וואך, 20ס. " "	6 מאנאטן, $4.00 " "
פאר א מאנאט, 75ס. " "	פאר 1 יאר, $7.50 " "

:: צו פארקויפן ::
FOR SALE

5 רום סאליד בריק פולי מאדערן הויז, אין קאטידראל עוועניו, מיט א 50 פוס לאט, ניט ווייט פון מיין סט. פרייז $2,000. איינער פון די גרעסטע סנעפס וואס מען קאן זעלטן ווען קריגן.

סוויטס צו פארדינגען אין די בעסטע בלאקס. רעדוצירטע רענט.

געלט צו לייען אויף ביליקן אינטערעסט.

אינשורענס פאר אלערליי צוועקן.

Sheps Agencies Ltd.

804 מיין סטריט
טעלעפאנס 55 761 און 53 807

סטאר צו פארקויפן אין שטאט

א גוט גייענדע גראסערי און מיעט מארקעט סטאר אין סאוט וויניפעג, 15—16 הונדערט דאלאר א מאנאט אומזאץ. מען קאן עס איבערנעמען מיט $2,000 קעש. איינגענטימער האט אנדערע ביזנעס וואס פארנעמט זיין צייט. זיך ווענדן צו "דאס אידישע ווארט" באקס 7813.

צו פארקויפן אדער צו פארדינגען, 221 מאקריי עוועניו, 6 רום הויז, רענט $50. טעלעפאנירט 54 048.

צו פארקויפן א מענערש, איטאלי'ס ספעשל, בייסיקל — צוויי מאנאטן גענוצט, גוט ווי ניי. א סך עקסטראס. $21.50. זיך ווענדן צו דאס אידישע ווארט, באקס 7832.

:: צו פארדינגען ::
FOR RENT

באלטיק אפארטמענטס
קאר. אייקינס און מאניטאבא

צו פארדינגען 3 און 4 רום סוויטס שיין דעקארירט, סקרינד באלקאניס רענט רעדוצירט זיך ווענדן צום קערטייקער, סוויט "די", טעלעפאן 56 668.

צו פארדינגען 2 גרויסע רומס ראונטערס, אין א פריוואטער היים, הייסע וואסער, טעלעפאן, אלע באקוועמלאכקייטן. זיך ווענדן אין 382 אלפרעד עוו.

ספעשל אויף סוויטס

בלויז צוויי 4־רום סוויטס, מיט באדרום און האל פארבליבן אין סאלטער בלאק. ניי אויסגעדעקארירט, באלדיקער באזיץ. וועט פארדינגען ווערן פאר אן עקסטרא ספעשל פרייז, $25 פאר'ן קלענערן און $30 א מאנאט פאר דעם עקסטרא גרויסן סוויט. טעלעפאנירט 52 477. פרעגט זיך נאך אין לאנדערס דראג סטאר.

צו פארדינגען, צו גוטע שכנים, צוויי גרויסע, ליכטיקע און ווארימע רומס מיט גאז, עלעקטריק, הייסע וואסער, טעלעפאן און אלע באקוועמלאכקייטן. מעסיקער רענט. זיך ווענדן אין 367 טשארלס סטריט, אדער טעלעפאנירט 56 761 נאך 6 אזייגער אווגט.

רום, אדער רום און באורד פאר א פארהייראט קאפל אדער פאר א באי אדער מיידל, אין אן אנשטענדיקער אידישער היים. זיך ווענדן אין 331 מאניטאבא עוועניו, טעלעפאן 53 939.

צו פארדינגען צוויי רומס אפסטערס, אין 372 סטעלא עוועניו. זיך ווענדן אויף דעם דערמאנטן אדרעס.

באורד און רום, אדער א רום אליין און בוטשער שאפ צו פארדינגען, מיט אלע באקוועמלאכקייטן. נאענט צו א קאר ליין. ווענדן 449 פריטשארד עוועניו.

צוויי רומס צו פארדינגען, פאר יונגע מאן אדער מיידל. שטענדיק הייסע וואסער און אלע באקוועמלאכקייטן. זיך ווענדן אין 519 מענגוס עוועניו.

:: פערזענלאכעס ::
PERSONAL

וואלץ און נייסטער פאקס טראט, גאראנטירטער קורס $5.00. טעפ דענסינג קלאסן פאר ביזנעס מיידלאך, קלאסן פאר קינדער.

PROFESSOR and MISS SCOTT
LYCEUM PRIVATE STUDIOS
Phone 88 106

היים און אפיס פארניטשור פארלאנגט פאר מזומן געלט.

KILSHAW'S
Auctioneers
Canada Bldg. Phone 29 040

ראדיא אייגנטימער

ווען איר האט טראבל מיט אייער ראדיא טעלעפאנירט 51 587. דערבי נאראדוש
סעם באס
וועט עס באלד צורעכט מאכן
אלע סארטן טיובס געהאלטן אין סטאק
טאג און נאכט באדינונג

פייפס אנטיק

פארניטשור פון נוצלאכקייט און שיינקייט. זעלטענע אלטע שטיקער, אימפארטירט פון סקאטלאנד, דירעקט פון אלטע שאטלענדער פאמיליעס וועלכע האבן זיי בעהאט אין באזיץ און זיי אפגעהיט.

445 מיין סטריט טעלעפאן 88 249

געשעפט געלעגנהייטן

קלאדינג סטאר, איינע פון די עלטסטע און בעסטע סטארס אין שטאט, מוז פארקויפט ווערן אונטערן פרייז. סטאק ארום $5,000.

גראסערי און בוטשער צוזאמען מיט מאדערנעם קאטעדזש און סטייבלס אין נארט ענד. פרייז בלויז $4,000.

מאנופעקטשורינג, גוטע געלעגנהייט אין א קעש ביזנעס פאר מאן מיט $3,000.

אויב איר ווילט א געשעפט, זעט

ת. פערלמאן און נ. זעלטשער
MUTUAL AGENCIES
874 Main St. Phone 51 000

ארבעטער פארלאנגט
HELP WANTED

פארלאנגט א יונגערמאן מיט קענטעניש עקספיריענס אין א שטאט אין דער וועסט, צו פארקויפן ראדיאס, פרידזשידיירס, קארפעט קלינערס און וואש מאשינען. דער פאסנדער יונגערמאן זאל אנגעבן רעפערענסעס און זאל אויך קאנען צושטעלן א באנד. זיך ווענדן צו דאס אידישע ווארט באקס 7829.

לייענט "דאס אידישע ווארט" — אייער אייגענע צייטונג, געדרוקט אין אונזער אייגענער שפראך, פאר אונזערע אייגענע אינטערעסן. פארשפרייט אין אלע אידישע היימען פון וויניפעג און מערב קאנאדע

ספעשלס
אויף גוטע טרוקענע האלץ
בוירטש א קארד $6.75
בלויז פאר קעש
טעלעפאן 54 645. אווענט 51 112
SUPERIOR COAL & WOOD CO.
420 Sutherland Ave.

אט האט איר א בארגען!
ארדערט אייער האלץ פון
סימקין טראנספער
ספעשל פאר איין וואך
גוטע טרוקענע האלץ
מעסיקע פרייזן
ארדערט פון אונז אויך
קוילן
מיר דעליווערן די בעסטע קוילן צו די ביליקסטע פרייזן
ווען איר דארפט מופן לאזט אונז וויסן.
Simkin's Transfer
456 STELLA AVE.
Phone 52 540

סימאן מארשאק ע"ה

צו זיין פרוי און קינדער און צו דער גאנצער פאמיליע דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל אין זייער גרויסן פארלוסט. מיר ווינשן זיי אלעמען געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

בנות ישראל סיסטערהוד

אדווערטייזט אין "דאס אידישע ווארט"

צו פארקויפן אדער רענטן

דאס אלטע בילדינג פון "דאס אידישע ווארט"

סאליד בריק — סטים באהייצונג

פאסיק פאר א קלוב אדער פולרום, פאבריק אדער ווערהויז — ניטער לאקיישאן, בלויז עטלאכע פוס פון מיין סטריט, אויף סעלקירק עוועניו.

מיר וועלן אננעמען וועלכן ניט איז ערנסטן אנבאט

זיך ווענדן אין אפיס פון "דאס אידישע ווארט"